

Iedereen weet ervan

Jeroen Brouwers' roman *Het hout*, over misstanden in een klooster, heeft een topzware theaterbewerking gekregen.

THEATER

HET HOUT

Door Internationaal Theater Amsterdam

Gezien 4/11, ITA

Te zien t/m 25/11, aldaar

In een van de mooiste scènes in *Het hout* draaien Aus Greidanus jr. en Maria Kraakman als twee dartelende jongverliefden om elkaar heen. Ze dansen bijna, met een mengeling van hunkering en terughoudendheid, nieuwsgierigheid en ongeloof, twee eenzame zielen uit twee eenzame werelden. Badend in een warm lentelicht, hij in een stug loempengewaad, zij in een fladderende zomerjurk.

Het is een van de spaarzame momenten van lichtheid in de verder topzware theaterbewerking van Jeroen Brouwers' roman uit 2014. Greidanus speelt Bonaventura, een goedbedoelende stakker die min of meer tegen wil en dank een rooms klooster is ingerold en met lede ogen de misstanden in de gemeenschap aanziet. Onder het mom van de kloostergeloften van Franciscus van Assisi – 'armoede, kuisheid en gehoorzaamheid' – worden de tienerjongens stelselmatig onderdrukt, vernederd, mishandeld en seksueel misbruikt.

Dat laat Bonaventura in passieve vertwijfeling – de gemeenschap de rug toekeren of blijven om er voor de jongens te zijn? – die alleen door een steelse blik van een jonge vrouw kan worden doorbroken.

Decorontwerper Andrew Lieberman plaatste

een aantal verrijdbare glazen wanden in een iets verlaagde (en daardoor sluismerend beklemmende) ruimte. Als die doorzichtige panelen de acteurs omsluiten, symboliseert dat trefend het pijnlijke wegkijkmechanisme: wat er achter de gesloten deuren gebeurt is voor niemand een geheim.

Laffige wegkijkers

Het hout is Michiel van Erps grotezaaldebuut als regisseur. En net als in zijn speelfilmdebuut *Niemand in de stad* toont hij zich hier een zeer gedegen acteursregisseur. De acteerprestaties zijn stuk voor stuk met veel gevoel voor detail vormgegeven – het spel van Greidanus voorop. Die laat in zijn personage gaandeweg steeds meer jeugdigheid, twijfel en leven toe, waardoor diens spagaat tussen de hermetische gemeenschap en de lonkende, onbereikbare buitenwereld mooi invoelbaar wordt.

Verder is het een tamelijk voor de hand liggende theaterbewerking geworden. De nuance van het personage Bonaventura is helaas volstrekt niet te vinden bij alle overige personages. De kloosterbroeders zijn dan wel beestachtige, hijgerige viespeuken, dan wel laffige wegkijkers – ze ontsijgen daarbij geen moment aan het beeld dat we al kennen. Zelfs de jonge vrouw Patricia, hoe speels en licht ook door Kraakman gespeeld, is per saldo een vrij vlak personage, een pion in de ontwikkeling van Bonaventura.

De scènes in het jongensklooster zijn loodzwaar, verstikkend en duister, die daarbuiten zijn juist gedoopt in licht en luchtigheid. Een treffend contrast, maar niet echt een spannende artistieke adaptatie.

Van Erp wil het hebben over de dilemma's waar je als individu voor komt te staan binnen een collectief verzwijgen van wantrouwen – een thematiek die ook binnen de toneelsector zelf zeer actueel is – maar werpt met deze regie geen nieuw licht op de zaak. *Het hout* blijft daardoor een weinig verheffende toneelvoorstelling.

Sander Janssens

→ **Aus Greidanus als Bonaventura, die tegen wil en dank het klooster in is gerold.**

FOTO JAN
VERSWEVVELD